

AMME İDARESİ DERGİSİ'NDE KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARININ İZİNİ SÜRMEK

Araş. Gör. Burcu OLGUN

Ankara Üniversitesi
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
bolgun@ankara.edu.tr

Herhangi bir disiplinin gelişimini, kurumsallaşmasını ve dönüşümünü incelemek için uygun araçlardan biri kuşkusuz çalışma alanı ile ilgili süreli yayınlardır. Bu gerçeklikten hareketle bu araştırmanın amacı, Amme İdaresi Dergisi'nde (AİD) kamu politikası çalışmalarının durumunu¹ incelemektir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Öncelikle, kamu politikası analizi (KPA) alanına yönelik yürütülecek araştırmada yöntem sorununa değinilmiş ve bu araştırmada kullanılan yönteme ilişkin bilgi verilmiştir. İkinci kısımda birbirinden farklı yaklaşım/yöntem/model ve geleneğin söz konusu olduğu, KPA olarak kurumsallaşmış alanın kapsamı belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak, Amme İdaresi Dergisi KPA çalışma alanının kapsamı göz önünde bulundurularak taranmış ve bulgulara yer verilmiştir.

KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARININ² İNCELENMESİNDE YÖNTEM SORUNU

Türkiye'de, kamu politikası (KP) alanında gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan potansiyelin Türkiye'de aynı paralelde gelişmediği ancak özellikle 2000'li yıllardan sonra KPA çalışmalarına yönelik akademik ilgi ve üretimin arttığı sıklıkla dile getirilmektedir. Alana yönelik akademik ilgi artmakla birlikte "Türkiye'de kamu politikası analizi alanının ve çalışmalarının durumu nedir?" sorusu yanıtlanmayı beklemektedir. Alanın akademi ayağına yönelik bu soru, Türkiye'deki KPA programları, çalıştayları, dersleri, kitapları, makaleleri, akademisyenleri üzerinden yanıtlanabilse de bir çalışma alanının durumunun tespit edilmesinde süreli yayınlardaki ilgili çalışmaların incelenmesinin en elverişli araçlardan birisi olduğu

¹ Çalışma alanının ya da çalışmaların durumundan kastedilen, çalışma alanında ve alanı için üretilen bilgilerin kimler/hangi kurumlar tarafından üretildiği, bilgilerin niceliği ve niteliği, bu üretimde merkez-çevre dağılımı, çalışmaların sektörel dağılımı, analizlerde kullanılan yöntemler vb. konuların incelenmesi ile elde edilen bulgulardır.

² Burada "kamu politikası çalışmaları" kavramı, alandaki çeşitli analiz türlerini (politika süreci, karar verme, politika değişiminin analizi, politika analizi, program değerlendirme, politika tavsiyesi için yapılan analizler vb.) kapsayacak biçimde kullanılmaktadır.

açıktır. Ancak KP çalışmaları açısından bu amaçla ve bu soruyla yola çıkan bir araştırma yönteme ilişkin başka bir soruyu beraberinde getirmektedir: “Türkiye’de kamu politikası çalışmalarına ilişkin temel akademik bir dergi olmadığına göre hangi makaleler/çalışmalar KPA olarak kabul edilebilir/değerlendirilebilir?”

Bu soruyu yanıtlamak kolay değildir. Bunun zorluğu KPA çalışmalarının geniş bir alana yayılmış olmasından ve çok disiplinli niteliğinden kaynaklandığı kadar, alan ile ilgili üzerinde uzlaşılan tek bir tanımın, yöntemin ve kuramın olmamasından da kaynaklanmaktadır. Alanda farklı tanımlar, türlü yaklaşımlar, çeşitli gelenekler söz konusudur. Türkiye’de süreli yayınlarda KPA çalışmalarının durumu nedir gibi bir soruya verilecek yanıt, alanın nasıl tanımlandığına ve sınırının nasıl çizildiğine bağlı olarak değişecektir. Dolayısıyla öncelikle hangi çalışmaların KPA çalışma alanına gireceğine karar vermek gerekmektedir. Yani burada temel mesele “KPA’nin ne genişlikte bir çalışma alanı olduğu” ile ilgilidir. Hem çalışma alanının kapsamının hem de alanın “ne”liği ve “nasıl”lığının anlaşılması için ana hatlarıyla da olsa bir “harita”nın çizilmesinin gerekliliği ortadadır. Bunun için 2 yol izlenebilir;

1. Daha önce kamu politikası çalışma alanının kendisini inceleyen, disiplinin ne ile ilgilendiğini açıklayan çalışma(lar)dan yararlanılabilir,
2. KPA dergileri, ders kitapları, makaleleri, politika analizi raporları incelenerek alanın haritası çizilebilir.

Bu araştırmada ikinci yoldan da destek almak kaydıyla ilk yöntem seçilmiş ve alanda öne çıkan araştırmacıların kamu politikası çalışmaları için çizdiği sınırlar bir bütün hâline getirilmeye çalışılmıştır. Böylelikle bir nevi kamu politikası süzgeci oluşturulmuş ve hangi makalelerin kamu politikası çalışmaları kapsamına gireceğine karar verme işi kolaylaştırılmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere, sosyal bilimler alanındaki ulusal hakemli dergiler evreninden örneklem olarak AİD seçilmiştir. Bu derginin seçiminin iki açıdan anlamlı olduğu düşünülmektedir. AİD, Türkiye’de Social Science Citation Index’te taranan sınırlı sayıdaki dergilerden birisi olduğu gibi kamu yönetimi alanının en önemli dergisidir. Ayrıca, kamu politikası yazınında 1990’lı yıllardan itibaren bir artış olduğu savının da test edilebilmesi için 1990’lı yıllardan önce yayına başlamış dergilerin incelenmesi gerekmektedir. AİD, 1990 yılı öncesinde de yayımlanan ve sayılarına eksiksiz olarak ulaşılabilen nadir dergilerden birisidir.

HARİTALAMA: KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARI ALANININ KAPSAMI

Cunningham (1963, s. 229’dan akt. Hill, 2005, s. 7) “politika fil gibidir, onu görünce tanırınız ama kolaylıkla tanımlayamazsınız” diyerek içinde hem “kamu” hem de “politika” gibi tartışmalı kavramları barındıran kamu politikasının tanımlanmasının güçlüğü hakkında bir ipucu verir. Nitekim kamu politikasını

tanımlama güçlüğü alan yazınında da görülmektedir. Bu açıdan üzerinde uzlaşılan bir tanımdan ziyade tanım çeşitliliğinden bahsetmek daha doğrudur.

Kamu politikasının tanımlanmasında olduğu gibi KPA'nin de tanımlanmasında bir örneklik yoktur. Bunun nedeni kamu politikası analizinden bahsederken aslında tek bir etkinlikten ve tek bir düzeyden bahsedilmiyor olmasıdır. Nasıl ki politika çok katmanlı bir kavramsa onun analizi de çok katmanlı bir faaliyettir. Analiz yapmanın tek bir yolu, tek bir yöntemi ve tek bir odağı yoktur. Üstelik “politika analizinin ne olduğu ve nasıl yürütülmesi gerektiği ile ilgili yorumlar o kişinin kamu politikası yapımını nasıl gördüğü ile ilgilidir: politika yapımı “düzenli ve rasyonel” mi yoksa “karmaşık ve dağınık” bir iş midir? Eğer politika yapımı “düzenli ve rasyonel” olarak görülüyorsa –ya da en azından öyle olması gerektiği düşünülüyorsa- politika yapımcılarına yardımcı olmak için “bilim”den türeyen araçlar rasyonel-analitik araçlar ve yöntemlere dayalıdır. Politika yapımcılarına tavsiye verenler, karmaşık toplumsal problemlere optimal çözümler sunmak için, matematik, bilgisayar bilimleri, iktisat ve sosyal bilimlerden türetilmiş en uygun bilimsel bilgiyi ve analitik yöntemleri kullanmalıdırlar. Bunların en tipik örnekleri, fayda-maliyet analizi, etki analizi, dışa dönük trend tahmini, doğrusal programlama, özgün durum simülasyonu yöntemlerdir” (Enserink, Koppenjan, & Mayer, 2013, s. 16). Ancak diğer taraftan, politika yapımının doğası gereği “kaotik ve karmaşık” olduğu varsayılıyorsa, yukarıda sıralanan yaklaşım ve yöntemler oldukça sorunludur, tahmin edilemez ve tabiatı gereği irrasyonel davranışlar sergileyen insanlar ve kurumlarla bu yöntemlerle başa çıkılmaz (Enserink, Koppenjan, & Mayer, 2013, s. 16).

Kamu politikası analizi işinin neye denk geldiği ve yöntemleri konusunda farklı açıklamalar olsa da, bunlar tamamen uzlaştırılmaz açıklamalar değildir. Hatta çoğu zaman yapılan iş aynı ancak o işe verilen isim/başlık farklıdır ya da politika analizi işi farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır.³

³ Genişletilmiş özet gibi kısıtlı bir metinde bu sınıflandırmaların detaylıca açıklanması mümkün olmadığı için meseleyi özetleyen bir tablo hazırlanmıştır (Tablo 1: Kamu Politikası Analizinde Sınıflandırmalar). Bu tablo üzerinden araştırmacıların çalışma alanını nasıl anladığı ve açıkladığı anlaşılabilir.

Tablo 1. Kamu Politikası Analizinde Sınıflandırmalar

Dye (Understanding Public Policy, 2011)	Howlett, Ramish, Perl (Studying Public Policy: Policy Cycles & Policy Subsystems, 2009)	Sabatier (Political Science and Public Policy, 1995; The Theories of the Policy Process, 2007)
Kamu Politikası Analizi	Yöntemler, KPA Yaklaşımları, KP Çalışmalarında Yaklaşımlar	Politika Araştırmaları Çalışmaları
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kamu Politikası İçeriğinin Tanımı 2. Sosyal, Ekonomik ve Siyasal Güçlerin KP İçeriğine Etkisinin Analizi 3. Farklı Kurumsal Düzenlemelerin ve Siyasal Süreçlerin KP'na Etkisinin Araştırılması 4. KP'nın Sonuçlarının Toplum Etkilerinin Değerlendirilmesi <p>Politika Analizinde Modeller</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kurumsal model 2. Süreç Modeli 3. Rasyonel Model 4. Artırmacı Model 5. Grup Modeli 6. Elit Modeli 7. Kamu Tercih Modeli 8. Oyun Kuramı Modeli 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Türler <ol style="list-style-type: none"> 1. Politika Analizi 2. Politika Çalışmaları 2. Yöntemler <ol style="list-style-type: none"> 1. Tümevarım (Çoğulculuk, korporatizm, neo-kurumsalcılık) 2. Tümdengelim (Marsizm, ekonomik kurumsalcılık) 3. Kamu Politikası Analizinde Yaklaşımlar <ol style="list-style-type: none"> 1. Pozitivizm 2. Postpozitivizm 3. Uzlaştırıcı 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sektörel Analiz 2. Değerlendirme ve Etki Çalışmaları 3. Politika Süreci 4. Politika Tasarımı <p>Politika Sürecinin Kuramsal Çerçeveleri</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Döngüsel Model 2. Kurumsalcı-Rasyonel Model 3. Çoklu Akış Modeli 4. Kesintili Denge Modeli 5. Savunmanlık Çerçevesi 6. Politika Yakınsaması 7. Funnel of Causality (Nedenlilik Hunisi)
Knoepfel, Larrieu, Varone, & Hill (Public Policy Analysis, 2007)	Theodoulou (The Nature of Public Policy, 1995)	Hill (The Public Policy Process, 2005)
Politika Analizinde Kuramsal Perspektifler	Kamu Politikası Çalışmalarında Yaklaşımlar	Kamu Politikası Analizi Türleri
<ol style="list-style-type: none"> 1. Devlet Kuramlarına Dayanan Politika Analizi <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Çoğulcu yaklaşım 1.2. Sosyal sınıf analizi- grup yaklaşımı 1.3. Neo-korporatist yaklaşım 2. Kamusal Eylemlerin Nasıl İşlediğini Açıklama <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Politika için Analiz 2.2. Politikanın Analizi 3. Kamusal Eylemlerin Etkilerini Değerlendirme <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Yöntem Geliştirme 3.2. Politikaların Değerlendirilmesi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Döngü-Süreç Yaklaşımları <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Sistem Kuramları 1.2. Yapısal İşlevselcilik 1.3. Politika Döngüsü 2. Kamu Politikasını Kimin Yaptığına Dair Modeller <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Grup Kuramı 2.2. Elit Kuramı 2.3. Korporatizm 2.4. Subgovernments (Yasama+bürokrasi+çıkar grupları) (Demir üçgenler) 3. Kamu Politikası Türleri <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Düzenleyici- Dağıtımçı- Yeniden Dağıtımçı 3.2. Maddi- Sembolik 3.3. Liberal- muhafazakar 3.4. Kamusal mal- özel mal 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Politikanın Analizi <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Politika İçeriği Çalışmaları (Sosyal politika, çevre politikası, dış politika) 1.2. Politika Çıktıları Çalışmaları 1.3. Politika Süreci Çalışmaları 2. Politika İçin Analiz <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Değerlendirme 2.2. Politika Yapımı İçin Bilgi 2.3. Süreç Savunmanlığı 2.4. Politika Savunmanlığı <p>Politika Süreci Modelleri</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çoğulcu Kuram 2. Elitist Yaklaşım 3. Marksist Yaklaşım 4. Rasyonel Tercih Kuramı 5. Korporatizm 6. Politika Ağları 7. Dava Koalisyonu Çerçevesi 8. Kurumsalcı Yaklaşım

Parsons (Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis, 1995)	Morçöl ((Kamu Politikaları Çözümlemeleri, 2013)	Sapru (Public Policy: Formulation, Implementation, Evaluation, 2004)
Analiz ve Politika Süreci	Kamu Politikaları Çözümlemeleri	Politika Analizi için Modeller
<ol style="list-style-type: none"> 1. Politikanın Analizi <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Politika Belirlemenin Analizi 1.2. Politika İçeriğinin Analizi 2. Politika İzleme ve Değerlendirme 3. Politika İçin Analiz <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Politika Savunmanlığı 1.2. Politika Yapımı için Bilgi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Politika Yapma Sürecinin Bilgisi <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Politika Süreci Çalışmaları (Genel) 1.2. Belli Politika Alanlarının Çalışmaları 2. Politika Yapma Süreci İçin Bilgi <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Politika Analizi 2.2. Politika ve Program Değerlendirme 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sistem Modeli 2. Kurumsal Yaklaşım 3. Rasyonel Politika Yapma Modeli 4. Artırmacı Model 5. Normatif Model 6. Kamu Tercihi Yaklaşımı 7. Siyasal Kamu Politikası Yaklaşımı
Analitik Çerçevelerin Çeşitliliği	K. P. Çözümlemelerinde Yaklaşımlar	Politika Analizi Türleri
<ol style="list-style-type: none"> 1. Refah Ekonomileri Çerçevesi 2. Kamu Tercihi Çerçevesi 3. Information Processing 4. Yönetimsel Çerçeve 5. Politika Süreci Çerçevesi <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Devletçi Yaklaşımlar 5.2. Çoğulcu-Elitist Yak. 5.3. Neo-Marksist Yak. 5.4. Sub-system Yak. 5.5. Politika Söylemi Yaklaşımları 5.6. Kurumsalcılık 6. Karşılaştırmalı Kamu Politikası Çerçevesi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sorun Çözme Yaklaşımı (Rasyonel model, süreç modeli) 2. Sosyal İnşacı Yaklaşım (Yorumculuk, Eleştirel Kuram, post-yapısalcılık) 3. Orta Yolcu Yaklaşım 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ex ante-Ex post Analiz 2. Analiz İçin Bilimsel ve Pragmatik Yaklaşımlar 3. Reçeteci ve Betimsel Yaklaşımlar

Alanda “analiz modelleri”, “analiz çerçeveleri”, “kuramsal çerçeveler”, “yaklaşımlar”, “perspektifler” şeklinde karşımıza çıkan bu dağınıklık aslında bizi Smith ve Larimer’in (2009) bahsettiği gibi, tek bir kamu politikası analizi alanına değil de kamu politikası alanlarına götürmektedir. Bu bakımdan kamu politikası alanı şu çalışma konularını kapsamaktadır;

- Devlet kuramlarına dayanan çalışmalar;
- Politika süreci,
- Karar verme/politika formülasyonu,
- Politika değişimini anlamak için analiz,
- Politika/program değerlendirme,
- Politika çıktılarının değerlendirilmesi.

Ancak belirtmek gerekir ki bu alanlar birbirini dışlayan değil, zaman zaman birbirinin içine ve yerine geçen alanlardır.

SONUÇ YERİNE: KAMU POLİTİKASI ÇALIŞMALARI: AMME İDARESİ DERGİSİ'NE YANSIMALAR

Amme İdaresi Dergisi önceki bölümde sunulan çerçeve doğrultusunda tarandıktan sonra aşağıda sıralanan çalışmalar araştırma kapsamına alınmamıştır;

- Siyaset bilimi disiplininin çalışma konuları olduğu için devlete ilişkin kuramsal tartışmalar,
- Doğrudan kamu yönetimi disiplininin çalışma alanına giren makaleler (örgüt, personel, idare hukuku, idarecilik/yöneticilik, kamu yönetimi kuramları, idari kurallar)
- Bir yasama çıktısı olmakla birlikte, salt hukuki bir anlayışla incelenen kanunlar,
- Kamu politikası bakış açısıyla yazılmamış ve doğrudan uluslararası ilişkiler disiplinine giren “dış politika” yazıları,
- Kamu politikası analizi yöntemlerinden birini kullanmakla birlikte odağı kamusal politika olmayan çalışmalar.

Planlama ve politika analizinin ilişkisi (örneğin çalışmalarda zaman zaman politika analizcisi kimliğine denk gelecek şekilde “plancı”lardan bahsedilmektedir) ortada olmakla birlikte KP kapsamında değerlendirilebilecek olan kalkınma planları ile ilgili çalışmalar başka bir çalışmanın konusu olabilecek kadar kapsamlı bir konu olduğundan çalışmaya dâhil edilmemiştir. Planlama ve politika arasındaki ilişki ayrıca incelenmeye ihtiyaç duyar.

AİD’nde 1968-2014 yılları arasında yayımlanmış 1316 makalenin taranması sonucunda KPA çalışmalarına ilişkin şöyle bir sınıflandırma önerilmektedir;

Çekirdek: Doğrudan KP çalışması olarak nitelendirilemeyecek ama çalışma alanının kuram/yöntem/düşünme biçimi göz önüne alındığında alanın “özü” olarak değerlendirilebilecek çalışmalar kümesi.

Birinci Halka: KPA çalışma alanının doğrudan kendisine (alanın ortaya çıkışı, gelişimi, yöntemleri, kuramları, yaklaşımları, çalışma konularının herhangi bir parçası) yönelik yazılmış makaleler kümesi.

İkinci Halka: Asıl odağı “politika” olan ve KP çalışmalarının inceleme konusu dâhilinde, onun yöntem, kuram veya düşünme biçimiyle yazılmış makaleler kümesi.

Üçüncü Halka: Çalışmanın odağı doğrudan bir “politika” olmamakla birlikte, zaman zaman KP bakış açısıyla (aktör, süreç, çevresel etkiler) yazılmış, bir uygulamaya (kanun, hükümet programı vs.) yönelik analiz çalışmaları

Dördüncü Halka: Alan yazına göre KP çalışması olarak değerlendirilemeyecek ancak AİD’de sıklıkla karşılaşılan, salt hukuki yaklaşımın ötesinde süreç, aktör ve

çevresel etkilerin de değerlendirildiği, yasama çıktısı olarak kanunların ve etkilerinin incelenmesi. Bu çalışmalarda “anlatıcılık” niteliği ön plana çıkmaktadır.

Halkaları genişletmek mümkün olduğu gibi halkaların etrafında yüzen çalışmalardan bahsetmek de mümkündür. Örneğin kamu yönetimi reformu hakkında yazılan makaleler buna örnek gösterilebilir. Eğer “kamu yönetimi reformu”nun kendisi bir politika olarak kabul edilirse, makalelerin -bu politikanın “neden”ini, “nasıl”ını ve “kim”ini yanıtlaması hâlinde- KP çalışmalarının halkalarına dâhil edilmeleri kaçınılmazdır.

Bununla birlikte halkaların geçişken olduğu unutulmamalıdır. Yine zaman zaman bu halkaların etrafında yüzen, zaman zaman da halkaların içine ya da iki halka arasına yerleştirilebilecek ancak sınıflandırması zor çalışmalar da vardır. Örneğin en başka araştırma kapsamı dışında tutulan kalkınma planları ve belli alanlardaki planlama çalışmaları kalkınma politikası olarak değerlendirilebilir ve bunun uygulama ve kuramsal düzeyde dayanakları sıralanabilirse bu halkaların üstüne ya da aralarına yerleştirilebilir.

Bu bölümde doğrudan kamu politikası çalışmalarıyla ilgili olduğu için çekirdek, birinci ve ikinci halkalardaki çalışmalar değerlendirilmiştir.

Çekirdek

Türkiye’de KPA’nin çok yakın bir zamanda kurumsallaşmaya başladığı ve çalışmaların özellikle 2000’li yıllardan sonra artış gösterdiği yargısı AİD özelinde doğrulanmaktadır. Nitekim AİD’de “kamu politikası analizi” adında bir çalışma alanının varlığına işaret eden ilk makale 1998 yılında karşımıza çıkmaktadır. Ancak derginin yayıma başladığı ilk yıllardan bu yana yapılan bir inceleme, alanın kökünün (ya da en azından alanın gelişiminde etkisi olan düşünme biçiminin, kuramlarının, yöntemlerinin) daha eski tarihlerde, hatta derginin yayımlanmaya başladığı ilk yıllarda bulunabileceğini göstermiştir.

Kamu politikası analizi çalışmalarının ABD’de ve diğer ülkelerde ortaya çıkışına ilişkin açıklamalarda sıklıkla “rasyonel karar verme”, “yöneylem araştırmaları”, “planlama-programlama-bütçeleme sistemi” uygulamaları, “yönetimin daha rasyonel kararlar alması için matematiksel yöntemlerden yararlanma”dan bahsedilmektedir. AİD’de de 1960’lı yılların sonu ve 1970’li yıllardaki bazı çalışmalarda bu izleri bulmak mümkündür. Bu tarihlerde elbette Türkiye’de kamu politikası analizi disiplininin bahsetmek mümkün değildir ancak KPA’ne doğru giden yolda çalışma alanının parçalarının daha erken zamanlarda da Türk kamu yönetimine yansımış olduğunu iddia etmek yanlış olmayacaktır.

Çalışma alanının özü olarak kabul edilebilecek bu çalışmalar “karar alma/verme”, Cubbetson, Jacobson, & Reller, 1971) “sistem kuramı/modeli” (Dicle & Dicle, 1969; Tekeli, 1971), “planlama-programlama- bütçeleme sistemi” (Dicle, 1970), “danışmanlık”, (Tekeli & Şaylan, 1975) “fayda-maliyet analizi” (Şengel, 1975),

“yönetimde matematiksel teknikler kullanılması” (Kartal, 1975) , “bilime dayalı yönetim” (Ozankaya, 1976) gibi konular üzerine odaklanmaktadırlar.

Politika çalışmalarının çok eski zamanlardan bu yana çalışma konusu edildiği ancak bunların sistematik biçimde ve matematiksel yöntemler kullanılarak incelenmesinin günümüz politika analizi işini eski dönemlerdeki analiz işinden ayıran nitelik olduğu belirtilmektedir. Çalışma alanının bu niteliğine yönelik bu bilgiye Ozankaya'nın 1976 yılındaki çalışmasında da rastlamaktayız. Bununla birlikte, Ozankaya'nın bu çalışması AİD özelinde, kaynakçasında “politika bilimleri” kaynaklarına atıf yapan ilk makale olması açısından önemlidir. Bu bulgu, KPA düşünme biçiminin bir şekilde 2000'lerden önce de var olduğunu desteklemektedir.

Bu çalışmaların KPA çalışmaları için köken/öz olma niteliğinin elbette kamu yönetimi ve örgüt bilimi için de geçerli olduğu iddia edilebilir. Örneğin “rasyonel karar verme”, “bilimsel yönetim”, “danışmanlık” gibi konular hem kamu örgütleri hem de özel örgütler açısından ve bu örgütleri çalışma nesnesi yapan disiplinler açısından oldukça önemlidir. Burada anlatılmak istenen nokta, 2000'li yıllarda alan Türkiye'de KPA şeklinde kurumsallaşmadan önce de kamu politikası çalışmalarının temelinde yatan mantığa/akla/felsefeye/yöntemlere bir biçimde 1970'li yıllarda da rastlanıldığıdır.

Birinci Halka: Kamu Politikası Analizi Alanının Bilgisini Üreten Çalışmalar

Tarama sonuçlarına göre çekirdeğe yakın ilk grup makale, kamu politikası analizi alanının kendisi ile ilgili, çalışma alanının bilgisini üreten, kuramsal, betimsel ve açıklayıcı yazılardır. Bu grupta toplam 11 makale vardır ve şu sonuçlara ulaşmak mümkündür;

- AİD'de kamu politikası çalışmalarının kökeni sayılabilecek makaleler ile sektörel politika analizi ile ilgilenen makaleler daha önce var olsa da, kamu politikası analizi adında bir çalışma alanının varlığından ilk defa 1998 yılında söz edilmektedir.
- Kamu politikası çalışmaları alanının bilgisini üreten makaleler konularına göre,
 1. Disiplinin ortaya çıkışı, niteliği, betimlenmesi
 2. Çalışma alanında kuramlar, yaklaşımlar
 3. Çalışma alanında yöntemler
 4. Karar almaya etki eden aktörler ile ilgili çalışmalar olarak sınıflandırılabilir.
- Kamu politikası çalışmalarının bilgisini üreten merkez Ankara'dır. 11 makalenin sahibi toplam 14 yazarın yalnızca 4'ü Ankara dışındadır.

- Uzmanlar dışarıda bırakıldığı zaman, alanın bilgisinin Güvenlik Bilimleri, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, İşletme ve Maliye disiplinlerince üretildiği görülmektedir.
- 14 yazardan 2'si uzmandır. Alanın bilgisini şimdilik akademisyenler üretmektedir. Bu durumun, makalelerin KPA alanının kendisine ilişkin çalışmalar olmasından ve dergi seçiminden kaynaklanma ihtimali vardır.
- KPA çalışmalarıyla ilgili makalelerde hiçbir profesörün imzası bulunmamaktadır. Akademisyen olan 10 yazardan 2'si doçent doktor, 6'sı yardımcı doçent doktor, 2'si ise araştırma görevlisidir. Araştırma görevliliğini çocukluk; doktor ve yardımcı doçentlik dönemini ergenlik; doçentlik ve profesörlük dönemini olgunluk dönemleri olarak nitelemek yanlış olmazsa, kamu politikası analizi alanında üretim yapan yazarların çoğunun yardımcı doçent olması bize alanın da henüz ergenlik döneminde olduğuna işaret etmektedir.
- 2000'lerden sonra kamu politikası analizine yönelik akademik ilginin arttığı yönündeki varsayımlar, çalışma alanıyla ilgili makaleler düşünüldüğünde doğru kabul edilebilir. Çünkü KP çalışma alanıyla ilgili bir yazıya 1998 yılından önce rastlanmamakta, asıl artış ise 2000'li yıllardan sonra gözlenmektedir. Bu bilgi, KPA alanının Türkiye'de ergenlik döneminde olduğu yorumunu desteklemektedir.

İkinci Halka: Kamu Politikası Çalışmalarına Yönelik Analiz

AİD'de, ikinci bölümde belirlenen ölçütlere uygun 28 makale tespit edilmiştir. Buna göre;

- AİD'de 1990'lı yılların başında da odağı politika analizi olan çalışmalar mevcut olsa da 1999 yılında bir kırılma gözlenmektedir. Bu tarihten sonra politika çalışmalarının sayısının arttığı görülmektedir.
- KP çalışmalarının bilgisini üreten çalışmalar ile kıyaslandığına politika çalışmalarında görece dengeli bir dağılımdan bahsetmek mümkündür. 28 makaledeki 36 araştırmacı, 18 farklı kurumdan gelmektedir. Ancak Ankara yine merkez olma niteliğini korumaktadır.
- Kamu politikası çalışmaları, İİBF/SBF (18), Sağlık İdaresi Yüksekokulu(2), Fen Edebiyat Fakültesi (1), Tıp Fakültesi (2), Eğitim/ Bilimleri Fakültesi (2), İşletme Fakültesi (1), Sağlık Bilimleri Fakültesi (1), Nüfus Enstitüsü (2), Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu (1), Amme İdaresi Enstitüsü (3) kurumlarını kapsayan geniş bir alana yayılmakla birlikte, çalışmaların öncülüğünü İktisadi ve İdari Bilimler ve Siyasal Bilgiler Fakülteleri yapmaktadır. Bu fakültelerde de çalışmalar, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, İktisat, Maliye, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, İktisat bölümleri arasında dağılmakta, bu bölümlerden ise SBKY ön plana çıkmaktadır.

- Politika çalışmalarında kullanılan analiz türleri en çok politika süreci (8) ve politika tavsiyesi için analiz (8)'dir. Bunları sırasıyla politika değişimini açıklama (5), politika/program değerlendirme (3), karar verme (2) izlemektedir. Çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda matematiksel analiz gibi bir gelenek olmadığı söylenebilir.
- Politika alanlarına göre dağılım şöyledir; kentleşme ve çevre politikaları (5), sağlık politikaları (5), yerleşme (2), yolsuzlukla mücadele (1), yoksullukla mücadele (2), bilişim (2), kadın ile ilgili politikalar (2), istihdam politikaları (2), madencilik politikaları (1), nüfus politikaları (1), maliye politikaları (1), ulaştırma politikaları (1), ceza politikaları (1), biyoteknoloji politikaları (1), spor yönetimi politikaları (1).

Kaynakça

- Cubbertson, J. A., Jacobson, P. B. & Reller, T. L. (1971). Karar verme (M. Tosun, Çev.). *Amme İdaresi Dergisi*, 4(4), 142-168.
- Dicle, İ. A. (1970). Planlama-Programlama-Bütçeleme Sistemi (PPBS). *Amme İdaresi Dergisi*, 3(3), 95-108.
- Dicle, İ. A. & Dicle, Ü (1969). Sistem kuramı ve toplumsal örgütlerde uygulanışı. *Amme İdaresi Dergisi*, 2(4), 86-98.
- Dye, T. R. (2011). *Understanding public policy* (13. Edition). New York: Pearson Education, Inc.
- Enserink, B., Koppenjan, J. F., & Mayer, I. S. (2013). A policy sciences view on policy analysis. W. A. Thissen, & W. E. Walker (Ed.), içinde *Public Policy Analysis: New Developments*, (s. 11-41), New York: Springer Science & Business Media.
- Hill, M. (2005). *The public policy process*. Harlow: Pearson Education Ltd.
- Howlett, M., Ramesh, M., & Perl, A. (2009). *Studying public policy: Policy cycles & policy subsystems* (3. Edition), Ontario: Oxford University Press.
- Kartal, S. K. (1975). Yönetimde kullanılan matematik teknikler ve doğrusal programlama. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(3), 25-62.
- Knoepfel, P., Larrue, C., Varone, F., & Hill, M. (2007). *Public policy analysis*. Bristol: The Policy Press.
- Morçöl, G. (2013). Kamu politikaları çözümlenmeleri. *Araştırma Yöntemleri ve Kamu Politikaları Semineri*, 2013, 21-24 Ekim, (s. 1-39). Ankara.
- Ozankaya, Ö. (1976). Çağdaş toplum koşulları ve bilime dayalı yönetim. *Amme İdaresi Dergisi*, 9(2), 67-79.

- Parsons, W. (1995). *Public policy: An introduction to the theory and practice of policy analysis*. Hants: Edward Elgar Publishing Ltd.
- Sabatier, P. A. (1995). Political science and public policy. S. Z. Theodoulou, & M. A. Cahn (Ed.), içinde *Public Policy: The Essential Readings*, (s. 1-10), New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Sabatier, P. A. (Ed.). (2007). *The theories of the policy process*, (2. Edition), Colorado: Westview Press.
- Smith, K. B., & Larimer, C. W. (2009). *The public policy theory primer*. Boulder: Westview Press.
- Sapru, R. (2004). *Public policy: Formulation, implementation, evaluation*. New Delhi: Sterling Publishers Private Ltd.
- Şengel, A. T. (1975). Masraf-yarar analizi yönteminin kolluk hizmetlerine uygulanabilme olanakları. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(1), 135-157.
- Tekeli, İ. (1971). Çeşitli sistem yaklaşımları ve bunların iç ilişkileri üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, 4(4), 3-34.
- Tekeli, İ., & Şaylan, G. (1975). Danışmanlık kuramı. *Amme İdaresi Dergisi*, 8(2), 81-107.
- Theodoulou, S. Z. (1995). The nature of public policy. S. Z. Theodoulou, & M. A. Cahn (Ed.), içinde *Public Policy: The Essential Readings*, (s. 1-10), New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Thissen, W. A., & Walker, W. E. (2013). Introduction. W. A. Thissen, & W. E. Walker (Ed.), içinde *Public Policy Analysis*, (s. 1-11), New York: Springer Science & Business Media.